

Zini, sargā, copē!



Zināšanu avots – kursi un semināri

Akvakultūras attīstība Latvijā ir lēna. Drīzāk tā stāv uz vietas un pat sarūk. Lielākās problēmas ir augsta līmeņa speciālistu trūkums. Nepieciešamās specifiskās profesionālās prasmes Latvijā iespējams iegūt tikai Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātē (LBTU). Tur gan nav atsevišķas programmas vai apakšprogrammas zivsaimniecībā. Taču šīs nozares zināšanas ir integrētas atsevišķos studijuursos. Tiek piedāvāti studiju kursi *Zivkopība* (3 kredītpunkti (KP)) profesionālās bakalaura studiju programmas *Lauksaimniecība kvalifikācijā Ciltslietu zootehniks*. Turklāt pamatstudiju programmā *Pārtikas produktu tehnoloģija* ir studiju kurss *Zivis, to pārstrāde* (3 KP). Papildus LBTU Mūžizglītības centrs īsteno profesionālās pilnveides izglītības programmu *Akvakultūra*. (Mācības tajā nav notikušas jau sešus gadus, bet tieši pēdējā laikā esot vērojama interese un, iespējams, mācības atsāksies.)

Zivsaimniecības sastāvdaļa ir arī zvejniecība, tādēļ nosacīti par izglītības iespējām nozarē var dēvēt mācības divās valstī esošajās jūrskolās. Tad ar iegūtajām zināšanām teorētiski varētu strādāt uz zvejas kuģiem, ja tie vēl nebūs sagriezti.

Latvijā eksistē arī Zivsaimniecības sadarbības tīkla (ZST) organizētie kursi un labās prakses apmaiņa akvakultūrā. ZST izveidots Eiropas Zivsaimniecības fonda atbalsta ieviešanai Latvijā, tā funkcijas veic SIA *Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs*.

ZST sniedz konsultatīvu un informatīvu atbalstu saimnieciskās darbības veicināšanai, attīstīšanai, paplašināšanai un dažādošanai. Interesenti var izstrādāt uzņēmuma attīstības plānu, saņemt profesionālas konsultācijas, ieteikumus un padomus, piesaistīt ekspertu mārketinga un citu pakalpojumu nodrošināšanai.

Skolēniem demonstrē zivsaimniecības nozari

ZST projektu vadītājs Kristaps Gramanis atzīst, ka Latvijā iespējas iegūt zināšanas par zivsaimniecību diemžēl ir minimālas. Tikls gan organizē aktivitātes

skolām – aizved skolēnus uz zivsaimniecības uzņēmumiem, jūrskolām, demonstrē to darbu. – *Informējam jauno paaudzi, ka tāda nozare ir, skaidrojam, ar ko tā ir svarīga Latvijai.*

Pēc viņa teiktā arī darba iespējas zivsaimniecībā ir minimālas. – *Zivjaudzētavas darbiniekus aktīvi nemeklē, viņi ir maz pieprasīti. Vairbūt reizēm vajadzīgi vien sezonas darbinieki,* – viņš atzina.

Vaicāts, kas pie mums nodarbojas ar zivsaimniecību, K. Gramanis sacīja, ka tās ir pārmantotas tradīcijas, daudzi turpina ģimenes saimniecībās uzsākt zivju audzēšanu. Ir reģistrēti aptuveni 300 akvakultūras saimniecību, bet ekonomiski aktīvas ir apmēram 80. Ir diezgan attīstīta zivju produkcijas pārstrādes rūpniecība. – *Bet tā nav vietējā produkcija, kas iet bundžās,* – viņš piebilda. Runājot par moderno zivju audzēšanu recirkulācijas sistēmās, K. Gramanis sacīja, ka tādu ir *padsmīti*.

Zināšanas var gūt kursus un semināros

Kopumā K. Gramanis situāciju nozarē raksturo kā smagnēju. Tomēr Zivsaimniecības sadarbības tīkls, izmantojot valsts un

ES Zivju fonda finansējumu, organizē kursus un seminārus par aktuāliem zivsaimniecības jautājumiem, var konsultēt par biznesa uzsākšanu un pamatiemaņām. No ZST var uzzināt informāciju par aktualitātēm zivsaimniecībā, iegūt zināšanas par zivju audzēšanu, ūdenskrātuvju veidošanu un uzturēšanu, iekšējo zveju, kā arī zvejas un akvakultūras produktu apstrādi un mārketingu.

Tikls arī organizē pieredzes apmaiņas braucienus Latvijā un Eiropā ar mērķi iepazīt nozares attīstību reģionos, veikt pieredzes apmaiņu, dalīties tehnoloģiskos risinājumos zivsaimniecības attīstībā, apmeklēt īstenoto projektu vietas, gūt jaunas idejas, lai attīstītu savu saimniecisko darbību un veidotu sadarbību. Pieredzes apmaiņas braucieni un to tēmas tiek plānotas atbilstoši zivsaimniecības nozares dalībnieku vēlmēm un interesēm.

Līdztekus ZST piedāvā jauniešiem bez maksas apgūt zināšanas par zvejniecību, akvakultūru un zvejas produktu apstrādi. Īpaši organizētā apmācībā jauniešiem ir iespēja tikties ar dažādu nozaru uzņēmējiem, apmeklēt nozares uzņēmumus, kā arī iegūt informāciju par līdzfinansējuma iegūšanas iespējām savas biznesa idejas īstenošanai.

Zinātņu doktore: vajadzētu sākt ar kursiem

Dr.med.vet. Ruta Medne ir viena no nedaudzajiem speciālistiem, kas lasa kursu zivsaimniecībā Latvijā Biozinātņu



Ruta Medne iesaka: – *Sāciet ar kursiem!*

un tehnoloģiju universitātē (LBTU). Viņas pamatdarbavieta ir pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts *BIOR*.

Vaicāta, ar ko vajadzētu sākt zivju audzēšanas entuziastam, R. Medne atbild, ka tie ir LBTU Mūžizglītības centra kursi *Akvakultūra*. Uz tiem tiek pieaicināti arī vieslektori no citām augstskolām, tiek sameklēti labākie speciālisti savā jomā. – *Kursu laikā cilvēki bieži saprot, ar ko sākt, kas, iespējams, darīts nepareizi. Nodarbību plāns ir labi būvēts. Pirmajā nodarbībā ir tikšanās ar docētājiem, izrunājam, kāds ir ērtākais darba grafiks,* – viņa saka.

R. Medne uzskata, ka zivsaimniecības nozare nav liela, un nedomā, ka tai vajadzētu īpašu akadēmisko izglītību. – *Iespējams, pirmajā gadā būtu interesenti, bet pēc tam vairs ne. Tā ir savdabīga studiju programma. Mūsdienās taču ir iespējas mācīties ārzemēs, ir pieejami videomateriāli,* – viņa skaidro. Arī jauniešu vidū zivsaimnieks neesot tā populārākā profesija, jo tajā visu laiku gumijas zābakos skraidi pa ūdeņiem.

Latvijas zivsaimniecības attīstība vēstures gaitā

Papētot zivsaimniecības vēsturi un attīstības perspektīvas, kļūst skaidrs, ka iestāšanās Eiropas Savienībā (ES) zivsaimniecību ir pamatīgi apgrūtinājusi, izglītības iespējas nozarē ir mazas, taču pieprasījums pēc produkcijas ir noturīgs un nākotnē tikai palielināsies. Eksporta un importa dati rāda, ka pērn dzīvas, atvēsinātas un saldētas zivis vairāk ir ievestas nekā izvestas. Te būtu biznesa iespēja, jo skaidrs, ka cilvēkiem zivis garšo, taču patēriņš tiek daļēji remdēts ar importa precī.

Statistika liecina, ka pagājušā gadsimta 80. gadu beigās Latvijas nozveja okeānos, Baltijas jūrā un iekšējos ūdeņos bija ap 570 tūkstošiem tonnu gadā. 90. gados pēc neatkarības atgūšanas šis skaitlis saruka līdz aptuveni 130 tūkstošiem tonnu, bet pēc iestāšanās ES un kvotu ieviešanas pēc 2015. gada samazinājās līdz aptuveni 100 tūkstošiem tonnu.

Zivsaimniecība, īpaši zvejniecība, Latvijā ir noteikti aizsākusies pirms krustnešu atnākšanas un rakstības ieviešanās. Tai ir sena vēsture un tradīcijas, jo mums ir pieeja Baltijas jūrai, arī iekšējie

ūdeņi ir bagāti ar zivīm. Līdz pagājušā gadsimta vidum zvejniecībā pārsvarā tika izmantoti tīkli, murdi un āķi. No aktīvajiem zvejas rīkiem – velkamie vadi. Zveja Baltijas jūrā un Rīgas līcī notika piekrastē. Zveju jūras atklātajā daļā uzsāka 20. gs. 40. gadu beigās līdz ar jaudīgāku zvejas kuģu ieviešanu. Līdz ar Baltijas jūras zvejas floti attīstījās arī tālējās flote. 20. gs. 50. gados izveidoti 11 zvejnieku kolhozi, kas atradās lielākajos piekrastes ciematos un pilsētās: Salacgrīvā, Zvejniekiemā, Carnikavā, Rīgā, Jūrmalā, Lapmežciemā, Engurē, Mērsragā, Rojā, Ventspilī un Liepājā. Līdz ar neatkarības atjaunošanu zvejnieku kolhozi tika likvidēti un zvejas flote – privatizēta.

Kardinālas izmaiņas zivsaimniecībā notika pēc valsts pievienošanās ES. 2004. gada sākumā Latvijas zvejas floti veidoja 898 kuģi, ieskaitot pašpatēriņa zvejniekiem piederošās laivas un kuģus, kas zveju veic Atlantijas okeānā. 2022. gadā šis skaitlis bija sarucis līdz 645. Oficiālā statistika šo procesu dēvē par zvejas flotes *sabalansēšanas pasākumu*. Runājot par kuģiem, kas zvejo aiz

piekrastes joslas, tad fakti ir šādi: izmantojot valsts un ES atbalstu kuģu sagriešanai metāllūžņos, Latvijas zvejas flote ir sarukusi no 209 aiz piekrastes joslas zvejojošiem kuģiem 2004. gadā līdz 55 kuģiem 2020. gadā.

Nozīmīgākās zivju sugas Baltijas jūrā ir brētliņa, reņģe un menca. Salīdzinot ar atklāto jūru, nozveja piekrastē ir zema, tomēr tur tiek iegūta lielākā daļa vērtīgo zivju: laši, taimiņi, vimbas, zandarti. Pēdējos gados zveju piekrastē būtiski ietekmē roņu skaita palielināšanās. Jāpiebilst, ka roņi ir zivju audzētāju nelaime Nr. 1, jo svaigas zivis tiem garšo vairāk nekā cilvēkiem, un atšķirībā no cilvēkiem tie ir īpaši aizsargājama suga.


Iekšējos ūdeņos nozvejai ir tendence samazināties. To sekmē likumi – ir aizliegta zveja upēs, izņemot Daugavu, Buļļupi un specializēto nēģu zveju; aizliegta zveja ar tīkliem Daugavas ūdenskrātuvēs, ar tīkliem pašpatēriņa zvejniekiem. Daudzas pašvaldības aizliedz rūpniecisko zveju savās ūdenstilpēs, jo vēlas attīstīt makšķernieku tūrismu.

Turpinot vēstures tēmu: līdz ar zvej-

niecību pakāpeniski attīstījās zivju apstrāde: sāļošana, kaltēšana, kūpināšana. Pirmā zivju konservu ražošana Latvijā sāka 19. gs. beigās. Zivju pārstrādes uzņēmumu skaits ievērojami palielinājās 20. gs. 50. gados līdz ar zivju resursu plašāku apguvi aiz Baltijas jūras piekrastes zonas. Nākamais uzņēmumu skaits pieaugums notika 20. gs. 90. gados līdz ar privātuzņēmējdarbības atsākšanu.

Zivju audzēšana Latvijā iesākās viduslaikos, kad tika izveidoti pirmie zivju dīķi. 19. gs. zivju dīķus sāka ierīkot arī zemnieku saimniecībās. Dīķsaimniecības ir galvenie akvakultūras uzņēmumi Latvijā arī mūsdienās. Zivis tiek audzētas arī baseinos vai recirkulācijas sistēmās, taču šī nozare saduras ar arvien pieaugošo enerģijas resursu izmaksu problēmu. Akvakultūras uzņēmumos visvairāk tiek audzētas karpas, lai gan to īpatnībai ir tendence samazināties. Tiek audzētas arī foreles, līdakas, stores un sami. 80% no saražotās produkcijas ir svaigās zivis.



 Sākums – 6. lpp.

Latvijas zivis eksportē uz 58 valstīm

2022. gadā Latvija zivju produkciju (bez konserviem) eksportēja uz 58 valstīm, bet sagatavotās un konservētās zivis – uz 63 valstīm. Joprojām Eiropas Savienības (ES) valstis saglabā pirmo vietu starp valstu grupām, kuras dominē Latvijas kopējā sagatavoto un konservēto zivju eksporta apjomā. ES valstu vidū līderpozīcijas ieņēma četras valstis – Lietuva, Igaunija, Polija un Vācija. Nelielos apjomos Latvijas uzņēmumi uzsākuši zivju produkcijas eksportu arī uz tādām valstīm kā Benina, Dienvidāfrika, Saūda Arābija, Taizeme, Turcija un Ziemeļīrija.

Zivju produktu un konservu ārējās tirdzniecības bilance 2022. gadā

	Eksports		Imports		+/-	
	t	tūkst. EUR	t	tūkst. EUR	t	tūkst. EUR
Dzīvas zivis, 0301	97,818	274,768	210,327	620,149	-112,509	-345,381
Atvēsinātas zivis, 0302	3987,309	13 988,227	17 636,669	64 441,279	-13 649,36	-50 453,052
Saldētas zivis, 0303	34 707,142	26 487,059	42 064,035	61 935,931	-7356,893	-35 448,872
Eksports no zvejas kuģiem	40 516,448	33 231,226	0,00	0,00	40 516,448	33 231,226
Zivju fileja, 0304	7792,213	57 888,495	11 286,485	44 749,273	-3494,272	13 139,222
Kaltētas, sāļtas zivis vai zivis sāļjumā, kūpinātas zivis, 0305	2479,478	24 831,102	1434,315	9499,252	1045,163	15 331,85
Vēžveidīgie, 0306	490,003	3933,795	1247,813	10 506,756	-757,81	-6572,961
Moluski un citi bezmugurkaulnieki, 0307+0308	477,777	3392,763	581,441	3383,322	-103,664	9,441
Zivju un vēžveidīgo milti, granulas, kas derīgas lietošanai pārtikā, 0309	445,157	579,746	223,663	246,132	221,494	333,614
Papildus pierēķini	0,00	9138,759	0,00	15 532,300	0,00	-6393,541
Zivju produkti, 03	90 993,345	173 745,94	74 684,748	210 914,394	16 308,597	-37 168,454
Sagatavotas vai konservētas zivis, moluski, vēžveidīgie, 1604+1605	38 906,030	129 739,176	8725,681	39 698,149	30 180,349	90 041,027
Zivju produkti, ieskaitot zivju konservus, 03+1604+1605	129 899,375	303 485,116	83 410,429	250 612,543	46 488,946	52 872,573

Darbs dara darītāju. Speciālista viedoklis

Agroresursu un ekonomikas institūta speciālists Armands Pužulis ir konstatējis, ka galvenās problēmas, ar ko pēdējos gados saskaras zivsaimniecības nozares uzņēmumi, ir resursu cenu pieaugums, administratīvās prasības, finanšu, darbaspēka, kā arī zivju resursu trūkums.

Covid-19 gadījumā mazākiem zvejas uzņēmumiem bijušas lielākas grūtības, īpaši ar zivju produkcijas realizāciju. Vēlāk piekrastes zvejniekiem Ukrainas kara dēļ nokritās cenas, tajā pašā laikā nebija problēmu ar vietējo un nepārstrādāto zivju noietu. Akvakultūrā karš ļoti atsaucās uz

izejmateriāliem, barību, energoresursiem. Ukrainas kara dēļ nozīmīgs tirgus apstājās, tā rezultātā sekoja piegāžu ķēdes satricinājumi un krass ražošanas resursu cenu kāpums. Zivju apstrādē (īpaši sākotnējā periodā) bija jūtams elektroenerģijas, eļļas un citu resursu cenu pieaugums, kas pašlaik daļēji stabilizējies.

Paredzot turpmākās darbības risku mazināšanā, uzņēmumi ir minējuši daudzveidīgus risinājumus. Tie ir ieguldījumi pamatlīdzekļos, atjaunojamajos energoresursos, cenu celšana, darba apstākļu uzlabošana, ieguldījumi vides aizsardzībā,

zināšanas, IT, aizsardzība no dzīvnieku postījumiem, tirgus veicināšanas pasākumi.

Turpmāk uzņēmumi plāno piecas galvenās problēmas risināt ar 10 rīcībām. Resursu cenu pieaugums, administratīvās prasības, darbaspēka, finanšu, zivju resursu trūkums tiks risināts, ieguldot atjaunojamajos energoresursos, pamatlīdzekļos, ceļot cenas, ieguldot darba apstākļu uzlabošanā, zināšanās, IT, resursu efektīvā izmantošanā, viedajās tehnoloģijās, produktu klāsta izmaiņās, komunikācijā. Intervētie nozares pārstāvji pozitīvi vērtē valsts

atbalstu krīzes situāciju pārvarēšanā. Tika maksāts par enerģijas, degvielas sadārdzinājumu un tirgus zaudējumiem.

Tomēr neskaidrība, nedrošība par nākotni kļūst par mūsdienu jauno normu. Maziem uzņēmumiem raksturīgs, ka riski netiek analizēti, notiek seku likvidēšana, ir uzticēšanās problēmas, kur galā cieš bizness. Vairāk ir atbalstāmi kompleksi risinājumi – zvejniecības produktu uzglabāšana, pirmapstrāde, realizācija, veicinot investīcijas šajās jomās, uzņēmumu sadarbība, kas veidotu augstāku pievienoto vērtību un palielinātu izturētspēju.

Praktiķa pieredze. Zivju māja Skangaļi

Rinalds Rozenbergs, uzņēmuma *Zivju māja Skangaļi* saimnieks Cēsu novadā, piekrīt, ka izglītības iespējas zivsaimniecībā ir minimālas un par savu labāko skolotāju atzīst... Jā, pavisam nopietni – internetā atrodamo videopamācību.

Audzē storveidīgos, samus un Amerikas asarus

Rinalda saimniecībā aug Amerikas asari, storveidīgās zivis, Āfrikas sami. Dīķos ganās karpas, zandarti, Eiropas sami un amūri. – *Ideja audzēt zivis radās pilnīgi nejauši. Nejauši ieraudzīju, ka ēkā var audzēt zivis. Zivis ir patikušas no bērniem. Telpas bija, sapratu, ka visu telpas var salikt iekšā, tā arī sāku projektēt. Piecus gadus jau viss darbojas, – viņš stāsta. Tomēr reizēm grūtības šķiet nepārvaramas. – Ja valdība pagājušoruden nebūtu nolēmusi kaut ko kompensēt, es jau nākamajā mēnesī būtu izmetis zivis dīķī un aizslēdzis visu ciet.*

Viņš ir apmeklējis dažus ZST rīkotos kursus. Viņa uzņēmuma zivju audzētavas baseini, piesaistot Eiropas fondu atbalstu, izveidoti bijušajā Padomju armijas noliktavā Liepas pagastā, un audzētavas mērķis ir iedrošināt Latvijas pircējus uzturā lietot ne tikai ierasto karpu. R. Rozenberga slēgtajās telpās ir gandrīz 1000 kubikmetru ūdens.

– *Nesmu neko mācījies, nekādos kursos neesmu gājis, nekad agrāk nebija bijusi saistība ar zivīm. Netrūka grābekļu, uz kuriem uzkāpt, un joprojām kāpj, – atzīstas R. Rozenbergs. Runājot par recirkulācijas sistēmām, zivsaimnieks teic, ka šajā jomā zinošu speciālistu Latvijā nav. No vienas puses – viņš ir pārliecināts, ka recirkulācijas sistēmu zivtīpu audzēšana noteikti palielināsies un recirkulācija ir nākotnes perspektīva. Viņš arī*



atklāj, ka 95% recirkulācijas sistēmu zivkopji jau ir beiguši darbību. Kāpēc? Tās ir pieaugošās enerģijas resursu cenas.

– *Ja es nebūtu meklējis papildrisinājumus, jau sen visu būtu nometis malā, tas ir ļoti dārgi Latvijas apstākļos. Elektriķis izmaksas ir nenormālas, tās bija sasniegušas gandrīz 9000 eiro mēnesī. Patlaban par elektrību maksāju pāri par diviem tūkstošiem un elpot jau var, – viņš vērtē.*

Elektriķis pieaugošās izmaksas nevarot mazināt ar saules paneļu uzstādīšanu, jo noteikumi nepārtraukti mainoties. Par to viņu jau agrāk brīdinājis kāds paziņa no Lietuvas, kur noticis līdzīgs scenārijs: – *Sabūvēja paneļus, tad samainīja noteikumus. Te notiek tieši tas pats.*

Pēc Eiropas naudas vairs nekāro

Arī pēc Eiropas naudas zivsaimnieks nekāro, jo visu procesu ārkārtīgi apgrūtinā birokrātiskais slogs. – *Viens projekts īstenots, joprojām jāatskaitās, vairs negribu. Tas ierēdniecības slogs – sagatavot, uzraudzīt! Es laikam otrreiz negribu kāpt tajā pasākumā, tas ir ārprāts. Zivju māja ir tapusi ar ES atbalstu. Tas viss, kādi papīri vajadzīgi...! Ja vajag kaut ko modernizēt, tad tagad es izdaru par sa-*

viem līdzekļiem, nevis atskaitos par katru sīkumu. Tas ir vājšprāts. Atbalsts gan ir labs, 50%, bet sarēķini laiku, degvielu un sirmos matus un saproti, ka nav tā vērts, tas ir traki, – viņš stāsta.

Runājot par darba iespējām, R. Rozenbergs nolēmis pagaidām cilvēkus nemeklēt, jo tas ir ģimenes uzņēmums. Tiesa, bijusi vienošanās ņemt darbā kādu zivjaudzēšanā izglītotu jaunu ukraiņu ģimeni no Energodaras, bet... Tad sākās karš un viņi palika okupācijas zonā.

– *Es joprojām esmu ieskrīšanās stadijā, vēl nedarbojos uz pilnu jaudu, mēģinu tikt galā saviem spēkiem. Tas pagaidām ir no rokas mutē, projekta izdevumi jāatmaksā. Kad ar to tikšu galā, noteikti ņemšu palīgā kādu no malas. Pagaidām ir diezgan smagi, – saka saimnieks.*

Lielākie izaicinājumi, dīķos audzējot zivis, ir ūdru nodarītie postījumi. Turklāt tas ir ES aizsargājams dzīvnieks, ar kuru neko nevar darīt, nedrīkst aiztikt. – *Zinātnieki mēģina kaut ko kompensēt lielajiem zivju audzētājiem, bet ko tad mazajiem pierādīs – cik viņam aizņests... Lielos dīķos tā ir milzīga problēma. Savukārt pret bebrim, kas arī tiek minēti kā dīķu drauds, jau aktīvi cīnās lūši un vilki, kas patlaban ir paretinājuši arī stirnu populāciju, – rezumē R. Rozenbergs.*

Ļoti vērtīgais uztura produkts

Uzturā lietotas zivis sniedz labas olbaltumvielas un neaizvietojamās aminoskābes, īpaši omega-3, vitamīnus (visvairāk A, B un D), fosforu un tādus minerālus kā dzelzs, kalcijs, cinks, jods, magnijs, kālijs un selēns (FAO, 2022). Zivju produkti, īpaši treknās zivis, satur polinepiesātinātās taukskābes, kas var palīdzēt novērst sirds un asinsvadu slimības.

1–2 reizes nedēļā galdā celtās zivis spēj samazināt mirstību no koronārās sirds slimības. Pārtikas Veselības organizācija iesaka nedēļā patērēt 1–2 zivju porcijas (katra 100 g), savukārt Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde iesaka pieaugušajiem patērēt 300 g zivju nedēļā. Amerikas Sirds asociācijas uztura vadlīnijās tiek ieteikts iekļaut vismaz divas zivju porcijas nedēļā (īpaši treknas zivis).

Pasaules bagātājās valstīs līdz ar neveselīgu aptaukošanos un tās izraisītajām saslimšanām ir mainījušies sabiedrības uzskati par veselīgu pārtiku, un pieprasījums pēc zivsaimniecības un akvakultūras produkcijas arvien palielinās.

Tematisko lapu atbalsta:

 Limbažu novads



Par «Zini, sargā, copē!» saturu atbild projekta īstenotājs SIA «Izdevniecība Auseklis».

Lapu sagatavoja **Edmunds IMŠA**